

WŁOŃ KUJAWSKIE

Biblioteka Wojskowa
D. O. K. VIII
TORUŃ

Prenumerata
na miejscu 2 zł.
na prowincji i
z odnośzeniem
do domu 2 zł.
50 gr.
Ogłoszenia
za wiersz milim.
na pierwszej str.
15 grosz., na dru-
giej i trzeciej—
10 gr., na czwar-
tej—7 gr. Ogło-
szenia drobne po
4 gr. za wyraz.
Tłustym drukiem—
podwójnie. Naj-
mniejsze ogł.—
40 gr. Dla za-
graniccy ceny o
100 % wyższe.
Układ ogł. czterokł.

Adres Redakcji i Administracji: Księgarnia Powszechna, ul. Brzeska № 4. — Redakcja i Administracja otwarta od g. 10 r. do 3 i od 5 do 6 wiecz.
Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca; nadsyłane bez oznaczenia honorarjum uważa za bezpłatne; prosi, by pisane były po jednej stronie. Ogłoszenia przyjmow. są do g. 12.
REDAKTOR PRZYJMUJE CODZIENNIE, OPRÓCZ NIEDZIEL I ŚWIĄT, OD GODZINY 3-EJ DO 4-EJ PO POŁUDNIU. — TELEFON REDAKCJI 26. № P. K. O. 61.783

Przyczyną wszelkiej trwożliwości jest pycha.
Św. Franciszek Salezj.

Samorząd a życie gospodarcze wsi.

Wypada stwierdzić, iż życie naszych samorządów powiatowych jest młodem, gdyż tradycyjną nić z przeszłości została zerwana rozbiorami Polski i późniejszymi represjami, jakich nie szczędziły mu nigdy rządy zaborcze.

Prawda, że posiadaliśmy ustawowo zorganizowany dość szeroki samorząd gminny, lecz ten nie mógł być wykorzystywany, ponieważ nieomal wszechwładnym panem był nacelnik powiatowy. Biorąc powyższe pod uwagę, a obserwując dzisiejszą gospodarkę samorządów powiatowych, która w swoich poczynaniach nosi tyle cech tymczasowości, przyjdziemy do przeświadczenia, że inaczej być nie może, gdyż trzeba w pierwszym rzędzie posiadać zastęp ludzi zdających sobie dokładnie sprawę z roli samorządu. Tymczasem brak obmyślonego programu działania, a zakrojonego na szereg lat, który jest rzeczą podstawową, tembardziej dziś gdy świadczenia na rzecz państwa przewyższyły stopę podatkową przedwojenną o 66 proc. przez co dochody sejmików z natury rzeczy się zmniejszą, gdyż podatków nie można podnosić w nieskończoność, ale tylko do pewnych granic.

Zużycie kapitałów jakimi rządzą samorządy winno być z sumienną rozważą i głębszym zastanowieniem decydowane.

Prawda, że wiele dziedzin życia społecznego i gospodarczego państwo pozostawia samorządom, które chcą się choć częściowo wywiązać z powierzonych im zadań potrzebują większych sum gotówki, którą uzyskują drogą rozłożenia na ludność różnorodnych podatków. Gdy w okresie inflacji i spadku naszej waluty zrozumianiem było nakładanie na mieszkańców danego powiatu różnorodnych podatków, od tak zwanych przedmiotów zbytku w celu wyrównania spadku pieniądza, to dziś gdy mamy pieniądź o stałej wartości, a podatki państwowe są zbyt poważne wylania się konieczna potrzeba rewizji dotychczasowego systemu opodatkowania na rzecz samorządów, a z drugiej strony potrzeby ustalenia programu działalności na szereg lat w dziedzinie gospodarki wiejskiej.

Rewizja obecnego systemu podatkowego z jednej strony, a z drugiej ustalenie programu działalności gospodarczej, uważam za sprawy natury zasadniczej. Od dobrze obmyślane-go, a opartego na życiowym doświadczeniu systemu podatkowym, samorządy przyczynić się mogą do podniesienia ekonomicznego i społecznego życia wsi.

Jeżeli gospodarstwa rolne podatkami samorządowymi, wymierzaniem według rzeczywistego stanu (co wymaga pewnej kontroli, której dotychczas nie widzimy niestety) nie będą pobudzane do intensywnej gospodar-

ki, co w wielu wypadkach wymaga pewnego uprzywilejowania, to przy obecnym systemie podatkowym, zdrowe typy gospodarstw, nie tylko nie utrzymają się na dotychczasowej stopie produktywności, ale kultura ich i produktywność z roku na rok może się zmniejszać.

Podatek jako taki winien być ustalony na zasadzie zdolności płatniczej rolnika i przystosowany do rzeczywistego dochodu gospodarstw rolnych, nie pozbawiając gospodarza słusznego wynagrodzenia za inicjatywę i pracę, oraz normalnego oprocentowania kapitału czynnego w produkcji rolnej; usunięcie różnorodności obciążeń podatkowych ustalonych przez komunę, a sprowadzenie ich do paru ściśle określonych kategorii, jak również przystosowane być winny terminy płatności podatków do okresów przyływu gotówki w rolnictwie, są to sprawy nad którymi winny zastanowić się nasze wydziały powiatowe.

Nieobmyślony gruntownie program działalności samorządów i wytknięty jako wskazanie na cały szereg lat, może nie tylko nie dopomóc rolnictwu, ale szkodzić.

Coraz częstsze odzywające się głosy nieprzychylnie samorządom są tego dowodem.

Program działalności samorządów powinien uwzględnić i usystematyzować następujące dziedziny potrzeb wsi, a mianowicie:

I. Oświata rolnicza. Obecny zakres wiadomości fachowych jakimi rozporządzają liczne rzesze rolnicze jest zbyt mały, to też dokąd ten zakres wiadomości nie będzie rozszerzany, dotąd nie można liczyć na to by wzrosła zamożność a z nią i siła podatkowa rolnika. Należy przeto iść z wydatną pomocą finansową tym organizacjom rolniczo-oświatowym, które istotnie wykażą się rezultatami swych prac.

II) Meljoracja i komasacja. Aczkolwiek zdawać by się mogło, iż ten dział może nie wchodzić w zakres działalności samorządów, to jednak dokąd nie zostanie zwrócona baczniejsza uwaga na te sprawy, nie można myśleć o racjonalnej gospodarce. Dane statystyczne z roku 1923 mówią nam, że na ogólną przestrzeń morgów 347-333 w powiecie Włocławskim i Nieszawskim posiadamy 6% łąk 8% nieużytków, które wymagają meljorowania, nie mówiąc o ziemiach ornych, które potrzebują odwodnienia. Sądzę, że cyfry powyższe same za siebie aż nadto wyraźnie mówią. Czy w kierunku meljoracji i komasacji są jakiegokolwiek poczynania? przypuszczam, że bardzo małe.

To też słusznie zauważył I-szy Polski Kongres Rolniczy, który miał miejsce w Warszawie dnia 15 — 17 czerwca r. b., że przy obecnym tempie prowadzenia meljoracji należało-

MŁYN W WAGAŃCU

Kupuje w każdej ilości
żyto i pszenicę za gotówkę
POCZTA WAGANIEC TEL. Nr. 5.

Geometra przysięgły upoważniony przez Ministerstwa J. ZAGÓRSKI

Włocławek, ul. Żabia Nr. 2
przeprowadza szybko, terminowo
wszelkie sprawy ziemskie wraz z for-
malnościami prawnymi, rozdziela hy-
poteki, podatki, udziela porad.

by zużyć na jej wykonanie do 1000 lat. Uważam, że na dział powyższy rozpoczynający się od bruzdy, a kończący się na wydrenowaniu pól, samorządy baczna winny zwrócić uwagę, gdyż tu i lepsza mechaniczna uprawa roli, lub zużycie większej ilości nawozów mineralnych, będzie tylko półśrodkiem, a w wielu wypadkach nie dającym żadnych rezultatów.

III. Hodowla inwentarza. Prawda, że w dziedzinie hodowli pod względem ilościowym inwentarza, gospodarstwa doszły do normy przedwojennej, a w niektórych wypadkach przekroczyły takową, to jednakże gdy weźmiemy miernik jakościowy, okaże się, że ta jakość obecna będzie gorsza od przedwojennej o 50%.

Ponieważ niskie ceny na inwentarz w stosunku do kosztów produkcji, a w wielu wypadkach do cen przed 1914 rokiem obecnie nie sprzyjają rozwojowi tej dziedziny gospodarstwa, a wobec dziś nieokreślonego wyraźnie kierunku w hodowli, dążyć należy do zainteresowaniu rolnika hodowcę, drogą udzielania subwencji na organizowanie pokazów, wystaw, popieranie przemysłu mleczarskiego, zapewnienie opieki weterynaryjnej i t. d.

IV. Produkcja nasion. Wypada stwierdzić, że obecny stan zbóż siewnych, poza małymi wyjątkami bardzo dużo pozostawia do życzenia. Rolnik tak często sieje zboże liche, zachwaszczone, nie zmieniane od lat kilku, co naturalnie wpływa bardzo ujemnie na wydajność plonów, a z drugiej strony odstawiwszy na rynek towar liche, z którym niewiadomo co robić, gdyż na pasze jest za drogi, a na przemiał nie odpowiada wymaganiom rynku. Tu samorządy powinny bacznie popierać te instytucje i placówki, oraz te warsztaty rolne, które produkują pierwszorzędnej jakości materiał siewny i starają się rozpowszechniać takowy w pierwszym rzędzie wśród gospodarzy.

V. Premjowanie wzorowych gospodarstw. Zdawać by się mogło, iż premjowanie niema racji bytu, tymczasem doświadczenie życiowe mówi, iż nadto wyraźnie iż drogą nagrody pobudza do coraz lepszej gospodarki. Tą drogą obrały organizacje rolnicze, tą drogą szedł i rząd rosyjski z bardzo dodatnimi rezultatami. Jeżeli tą drogę uznały za właściwą organizacje

z bardzo dodatnimi wynikami, tak samo i samorządy nie powinny o tem zapominać.

VI. Wreszcie uważam, iż należy jasno określić i ustalić kto ma powyższe potrzeby w myśl ustalonych zasad realizować; samorządy czy organizacje rolnicze. Od jasno określonego programu i stosunku do zagadnień rolniczych zależnym jest w dużej mierze postęp społeczny - gospodarczy wsi. Gdyby przyczyną natury zasadniczej stały temu na przeszkodzie, to jako konieczność nie cierpiącą zwłoki uważać należy uzgodnienie programu prac organizacyj rolniczych z samorządami powiatowymi.

Fr. Romecki.

Pomnik Serca Jezusowego w Poznaniu.

Niżej podpisany komitet budowy pomnika Serca Jezusowego uważa sobie za obowiązek objaśnić w kilku słowach społeczeństwo o obecnym stanie rzeczy.

Przedewszystkiem przypominamy, że myśl powstania pomnika Serca Jezusowego na miejscu, gdzie stał pomnik Bismarka, pojawiła się na I Zjeździe Katolickim 1920 r. w Poznaniu, że projekt ten wyszedł od jednego z robotników, który powiedział, że w miejsce symbolu ucisku — wzniesiony być powinien symbol pokoju i że tym symbolem może być jedynie Serce Jezusa, któremu ofiarować się powinna cała Polska.

Z polecenia III Zjazdu Katolickiego w Poznaniu r. 1922 — został powołany niżej podpisany komitet, który w pierwszym rzędzie musi załatwić sprawę miejsca. Komitet odbył w tym celu cały szereg posiedzeń oraz konferencji z Magistratem. Sprawa przyznania przez Magistrat miejsca po Bismarku nie została dotąd dla komitetu załatwioną pomyślnie. Przedstawicielstwo miasta Poznania nie dało konkretnej odpowiedzi, proponowało jednakże kilka innych miejsc pod pomnik. Ponieważ jednak komitet od Zjazdu Katolickiego odebrał jedynie mandat na wystawienie pomnika Serca Jezusowego właśnie na miejscu, gdzie stał posąg Bismarka, dlatego komitet nie mógł posunąć prac swych naprzód. Komitet nie mógł też dotąd ogłosić konkursu na projekt pomnika, bo to zależy od miejsca. Komitet ma przyobiecane protektoraty najwyższej postawionych osób, ale konkretne przyjęcie tych protektoratów osoby te uzależniają również od uzgodnienia z miastem ostatecznego wyboru miejsca.

Komitet wypowiada opinię, że: 1) Pomnik Serca Jezusowego ma na kresach zachodnich, w rdzennie ka-

Lekarz

dla rozwinięcia leczniczego
zakładu dziecięcego na wsi
szuka współnika (czki)

z kapitałem ew. posiadłością ziemską
z dużymi budynkami, zapewniając byt
i poważne stanowisko. Zgłoszenia
Wieleń (pozn.) skrz. poczt. 32.

tolickim kraju, stanowić ostoję dla
katolicyzmu i polskości, 2) że dlatego
należy na ten cel w Poznaniu — za-
ofiarować najpiękniejsze miejsce, 3)
wybitny artysta z pewnością na każ-
dem, a więc i na tem miejscu znaj-
dzie rozwiązanie dla budowy pomni-
ka, 4) wotywny pomnik Serca Jezu-
sowego będzie monumentalnym arcy-
dziełem sztuki, 5) do postawienia te-
go pomnika przyłoży niewątpliwie rę-
kę cała Polska.

Komitet uważa, że w tej sprawie
nie powinien stać przez społeczeństwo
katolickie odosobniony.

Na ten temat powinna w prasie
rozwinąć się dyskusja, winna ona oś-
wiecić i poddać ideowy wniosków u-
chwalonych na Zjazdach Katolickich,
wyjaśnić, czem dla katolika jest Serce
Jezusa, oraz pobudzić sferę artystycz-
ne, do wypowiedzenia swego zapa-
trywania.

Tyle oświetlenia w tej sprawie ze
strony komitetu, który oczekuje ze
strony społeczeństwa — odpowiedzi.
Prócz pracy — wzywamy wszystkie
organizacje — bliskie tej sprawie —
do poddania dyskusji naszego orę-
dza na swych zebraniach, i nadesła-
nia nam zapadłych uchwał. Adres:
Komitet Budowy Pomnika Najśl. Serca
Jezusowego w Poznaniu — Al. Mar-
cinkowskiego 22 II ptr. pok. 41.

Sprawa powinna być do jesieni
załatwiona, — z tą chwilą bowiem ko-
mitet zamierza przystąpić do ogłosze-
nia konkursu na projekt pomnika i
do propagandy na rzecz jego.

Komitet budowy pomnika Najśl.
Serca Jezusa w Poznaniu: Ks. Bown-
ford prezes, dr. Bielecki, sekretarz,
B. Adamczewski — skarbnik, X.
Bajerowicz, dyr. Bugzel, P. Cegielska,
O. Fr. Kwiatkowski, T. J. X. Mayer,
X. J. Prądzyński, J. Winiewicz.

Z KRAJU.

O zjednoczenie ruchu spół-
dzielczego. Odbyty w Warszawie
zjazd pełnomocników Związku Pol-
skich Stowarzyszeń Spożywców, po-
wziął w sprawie połączenia ze Zwią-
zkiem Robotniczych Stowarzyszeń
Spółdzielczych (klasowo-socjalistycz-
nych) następującą uchwałę:

„XII Zjazd Pełnomocników Zw.
Polsk. Stow. Spoż., wobec uchwały
Związku Robotniczych Stow. Spółdz.
o upoważnieniu władz tego Związku
do pertraktacji w sprawie współdzia-
łania gospodarczego aż do utworze-
nia wspólnej hurtowni, uważa utwo-
rzenia wspólnej hurtowni, za pier-

Z naszych letnisk i uzdrowisk.

Rabka.

W liczbie naszych małopolskich
kurortów jedno z pierwszych miejsc
bezsprzecznie należy się Rabce. —
Nie jej wina, że dotychczas nie za-
jęła ona jeszcze należnego sobie sta-
nowiska, że choć tak wiele dać może
atak mało wymaga, jest jednak w zanie-
dbaniu.

Rabka, dla wielu z nas może na-
wet z nazwy nieznana, położona jest
na Podhalu, przy drodze z Krakowa
do Zakopanego, nieco bliżej tego
drugiego. — W przeszłości wyżynie
podhalańskiej — Rabce przypadło oto-
czenie wyjątkowo rozległe, malo-
ownicze, piękne.

W pogodny dzień słoneczny oko
nasze biegnie stąd na przestrzeń
kilku mil w promieniu, bo aż do-
piero Beskidy Wschodni i Zachodni
i Tatry precudne — stawiają gra-

Wapno

gazzone i niegazzone, w naj-
lepszym gatunku, po naj-
niższych cenach, polecają
z własnego składu

Bracia Rudzińscy

Skład żelaza, Piekarska 15 tel. Nr. 5.

wszy krok do całkowitego połączenia
i tryumfu idei niezależności ruchu, któ-
re jednak nie załatwią sprawy zjedno-
czenia ruchu, pozostawiając rozłam
wśród spółdzielni lokalnych, który jest
najszkodliwszy. Zjazd zatem, upo-
ważniając Radę i Zarząd do podjęcia
powyższych pertraktacji, poleca im
zwrócenie szczególnej uwagi na po-
łączenie nie tylko hurtowni, ale i wy-
działów rewizyjnych. Przyszła ogólni-
krajowa hurtownia spółdzielcza do
czasu utworzenia ogólnego związku
rewizyjnego całą swą nadwyżkę prze-
znaczać będzie na cele gospodarcze
hurtowni. Związki rewizyjne będą
się utrzymywać ze składek lustracyj-
nych stowarzyszeń i własnych przed-
sięwzięć.

Polskie lasy państwowe. W nr.
56 Dziennika Ustaw ogłoszono roz-
porządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej,
które stwarza z lasów państwowych
przedsiębiorstwo pod nazwą:
„Polskie Lasy Państwowe“ i nadaje
mu statut.

Przedsiębiorstwo to podlega Mi-
nistrowi Rolnictwa i Dóbr Państwo-
wych. Przejmuje on administrację
wszystkich lasów państwowych wraz
z zakładami przemysłowymi transporto-
wymi i t. p., oraz z administracją
lasów prywatnych, wziętych pod za-
rząd państwowy.

Organami przedsiębiorstwa są: Dy-
rekcja Generalna lasów państwowych,
Dyrekcje Okręgowe i Nadleśnictwa.
Dyrektora Generalnego powołuje
Minister Rolnictwa. Pracownicy przed-
siębiorstwa powoływani są do pełnie-
nia swych funkcji na podstawie umów
o charakterze prywatno prawnym.

Reforma monetarna. W nr. 56
Dziennika Ustaw ogłoszono rozporzą-
dzenie Prezydenta Rzeczypospolitej,
nowelizujące poprzednie rozporządze-
nie o zmianie ustroju pieniężnego.

Nowe rozporządzenie ustala gra-
nicę mocy zwalniania od zobowiązań
dla 1 i 2 złotych biletów zdako-
wych na 100 złotych przy każdej wy-
płacie.

Wymiana biletów zdawkowych po-
niżej 1 złotego na monety odbywać
się będzie w czasie od 1 go listopada
b. r. do 31 go stycznia 1925 r., po-
czem bilety 1 i 2-złotowe wymieniane
będą na monety srebrne.

O uruchomienie giełdy pie-
niężnej i towarowej w Katowic-
ach. Jak nas informują, w najbliż-
szym czasie zostanie przedłożony
sejmikowi śląskiemu projekt uchwały
w sprawie rozciągnięcia na obszarze
Górnego Śląska części województwa
śląskiego na mocy obowiązującej art.
1 do 23 ustawy z dnia 20 stycznia
1921 r. o organizacji giełd w Polsce.
Po przeprowadzeniu tej uchwały
przez Sejm śląski niezwłocznie zosta-

nie wniesiony projekt analogicznej
ustawy do Sejmu Rzeczypospolitej,
co umożliwi natychmiastowe utworze-
nie na Górnym Śląsku giełdy pie-
niężnej i towarowej z siedzibą w Ka-
towicach. Statuty tych giełd, jak
się dowiadujemy, znajdują się już
w Minist. Skarbu oraz w Minist.
Przemysłu i Handlu, w rozpatrzeniu.
Po załatwieniu tych formalności gieł-
dy te rozpoczną niezwłocznie swo-
ją działalność. Życzeniem rządu jest,
aby ustawa ta została zatwierdzona
jeszcze przed letnimi ferjami Sejmu.

**Dług, który płacić będą jesz-
cze nasze wniuki.** Polska spłaci
185 milionów dolarów w 62 latach.
Paryż. »Information« donosi z No-
wego Jorku, że między rządem pol-
skim, a rządem Stanów Zjednoczo-
nych przyszło do porozumienia w
sprawie spłaty długu polskiego w
w Stanach Zjednoczonych, wynoszą-
cego 185 milionów dolarów. Osta-
teczna umowa zawartą została w
Waszyngtonie na posiedzeniu komisji
dla wierzytelności zagranicznych.
Umowa opiera się na tej samej zasa-
dzie, co umowa angielsko-amerykań-
ska w sprawie spłaty długów. Spłata
długu polskiego została rozłożona na
okres 62 lat.

Zamość. (Profanacja kościoła)
»Dzień Polski« donosi o oburzającej
profanacji kościoła katolickiego w
Zamościu. Mianowicie stary kościół
OO. Franciszkanów, zamieniony przez
Rosjan na koszarę, został przez rząd
polski wydzierżawiony sejmikowi po-
wiatowemu, a ten w nim urządził »te-
atr sejmikowy«. Korespondent »Dnia
Polskiego« słusznie z tej racji pisze:

»Przekraczamy granicę dozwo-
lonego i godziwego liberalizmu. Wcho-
dzimy na stromą, niebezpieczną dro-
gę lekceważenia religii nie tylko przez
jednostki, ale przez ciała zbiorowe,
jakimi są instytucje samorządowe.
Dochody państwa i samorządu nie
mogą opierać się na eksploatacji
świątyni katolickich, stosowanie me-
tod bolszewickich zostawmy po tam-
tej stronie granicy azjatyckiej dzicy.«

Katolickie społeczeństwo, oczy-
wiście w pierwszym rzędzie, musi
się zastrzec przeciw profanowaniu
jego uczuć religijnych i od zainte-
resowanych czynników domagać się
unieważnienia dzierżawy.

**Ochrona polskiego gorzelnic-
twa.** Naczelna organizacja przemy-
słowców gorzelniczo-rolniczych w
Polsce zwróciła się do Min. Skarbu
z memorjałem, w którym wskazuje
na bardzo poważne zmniejszenie się
konsumpcji wewnętrznej spirytusu.
Przemysłowcy tej gałęzi domagają się
uruchomienia eksportu spirytusu pol-
skiego zagranicę. Ze względu jed-
nak na to, że cena zagranicznego
spirytusu pokrywa zaledwie część

Stanisław Janusz.

Humoreski z Tatr.

1. Zawrat.

Dawne wieki, gdy trzej bracia
W wierchy weszli Śródkarpacia.
Trzej wędrowcy wielkiej drogi,
Z Rusem Lech i Czech pospotu...

Garb się w słońcu Tatr uśmiecha
Oczom Rusa, Czecha, Lecha,
Ale stopom — szczyt mozolu...

„Ne pijdu!” — wtem Rus wyrzecz...
„Zawrat sem! — mnie w gębie piecze” —
Prawi Czech — „strzykają nogi...”

Pożegnali się więc z bratem
I nazwali szczyt Zawratem...

kosztów produkcji tego artykułu w
Polsce, naczelna organizacja go-
rzelników wskazuje na konieczność
zwolnienia transakcji eksportowych
na spirytus zawieranych przez za-
chodnio-polskie zjednoczenie spirytu-
sowe w Poznaniu od podatku obro-
towego i umożliwienie w ten sposób
produkcji eksportową według tań-
szej kalkulacji.

W sprawie wyjazdów do Rosji.

W ostatnim czasie zdarzyły się wy-
padki, że osoby prywatne czynią sta-
rania o uzyskanie zezwolenia na wy-
jazd do Rosji celem podjęcia tam
pracy zarobkowej w budzącym się
rzekomo przemyśle rosyjskim. Wobec
tego, że niejedna jednostka opiera
się na mylnych informacjach o obec-
nej sytuacji gospodarczej Rosji i nie
zdaje sobie sprawy z rzeczywistego
stanu rzeczy, podkreślić należy, że
chwila obecna jest jeszcze dla cu-
dzoziemców przedczesna dla zna-
lezenia zajęcia w rosyjskim przemy-
śle. Nowa ekonomiczna polityka
(Nep) rządu sowieckiego przywróciła
wprawdzie do życia cały szereg in-
stytucji przemysłowych, jednakże od-
czuwać się daje tembardziej brak
szerokiego ogółu konsumentów, dla
których produkcja ta miała być prze-
prowadzona. Wskutek tego panuje
w głównych ośrodkach przemysłu
poważna nadprodukcja, która zakre-
śla coraz szersze kręgi.

Konsekwencją tego jest zamiera-
nie mniejszych fabryk i wzmaganie
się liczby bezrobotnych, która wed-
ług urzędowych spisów rosyjskich
wrosła z r. 1922/23 do 1923/24 o
101,0%. Bezrobocie to dotyka zarów-
no zwykłych robotników, jak i pra-
cowników wykwalifikowanych. W
tych warunkach nie mogą obecnie w
Rosji liczni robotnicy cudzoziemcy,
na zatrudnienie, skoro własne zastę-
py bezrobotnych nie znajdują dosta-
tecznego zajęcia.

Ogłaszajcie się
w Słowie Kujawskim.

mnienie. Rabka daje wiele spokoju,
wypoczynku w ciszy w balsamicznie
czystej atmosferze. — Znam dorosłe
panny, które przybyły tutaj z nogami
zupełnie bezwładnymi, tylko z pomocą
szczudła i służącej mogły się powoli
presuwać, a już po kilku miesiącach
pobytu w Rabce, — nawet bez brania
kąpieli solankowych — chodzą dosko-
nale na wycieczki bez żadnej po-
mocy. — Cichy zakątek rabczański
wart jest naprawdę uznania i jak-
największego polecenia. — Punkt ko-
munikacyjny ma Rabka bardzo do-
godny, gdyż stacja kolejowa położo-
na w odległości 10 minut od zakładu,
a sama Rabka ma na swem terytor-
jum aż 3 stacje kolejowe — czem
bodaj żaden kurort polski, a rzadko
który za granicą, poszczycić się
może.

Choć zakład kąpielowy stanowi
własność prywatną (sukcesorów pp.
Kadenów, z p. dr-em Adamem Ka-
denem — jako dyrektorem) jednak
ceny w nim są wcale nie wyższe od

rządowych (np. w Krynicy). — Prze-
ciwnie nawet — za mieszkania za-
rząd pobiera czynsz grubo mniejszy
niż rządowe kurorty, a głównie oko-
liczni rabczańscy „gazdowie”. — Dzię-
ki temu w bieżącym roku wobec wal-
ki mieszkaniowej — tutejszy zarząd
wiele zyskał w opinii publicznej —
szkoda jednak, że tylko wybrańcy
losu mogą dostać mieszkanie w zbyt
małej ilości domów należących do
Zarządu. — Na ogólną liczbę kura-
cjuszów w Rabce w obecnym sezo-
nie do 3.000 osób, zaledwie jedna
trzecia może mieszkać w domach
Zarządu; resztą przyjezdnych musi
płacić na wsi zamiast 2 złote po 5
lub 6 złotych dziennie za pokój lub
po 10—13 złotych dziennie w pensjo-
nacie za mieszkanie z utrzymaniem.

D. c. n.

Co niesie dzień?

LIPIEC
8
WTORBK

Dziś: Killiana, Elżbieta kr. wd., Eugenii pp. w.
Jutro: M. B. Król. pok., Weronika p.
Wschód słońca o g. 3.49
Zachód o g. 8.20
Wsch. księżyc o g. 10.33
Zachód o g. 11.19

Spostrzeżenia Stacji Meteorologicznej we Włocławku.

Lipca	godzina	ciśnienie powietrza w m/m 700+	temperatura w stopniach Celsjusza	zachmurzenie 0-10	Kierunek i szybkość wiatru w mtr/sek.
6	21	56,3	14,0	0	C - 0
7	7	57,1	17,1	4	Nw. - 2
7	13	57,8	21,2	3	Nw. - 1

Najwyższa temperatura w dniu 6 lipca wynosiła 25,4 najniższa wynosiła 13,2 opad 1,5 m.

Czytelnia katolicka (vis - a - vis katedry) otwarta we wtorki i piątki od godz. 1-4-ej po południu.

Tow. Kraj. Oddz. Kujaw. Muzeum otwarte tylko w niedzielę od godz. 12-13 i pół.

Z giełdy d. 7. 7:

Dolar	5,16
Funt angielski	22,29
Frank szwajcarski (100)	91,94
Frank francuski (100)	26,21
Frank belgijski (100)	23,23
Liry włoskie (100)	22,19
Korony czeskie (100)	15,18
Korony austriackie (100.000)	7,29
4% poz. premii o,58, 8% poz. złota 7,20 6% poz. seria II A. o,78, 6% pożycz. dol. 2,40, 4 1/2% listy zastawne Tow. Kredytowego Ziemińskiego — 5% listy M. 12,50, wart. 1 gr. czyst. zlot. 3 zł. 42,77 gr.	

J. E. ks. Dr. Biskup St. Żdzitowiecki powrócił w sobotę z Częstochowy, gdzie brał udział w jeździe Episkopatu polskiego. Dziś Jego Ekscelencja wyjeżdża na kurację do Ciechocinka.

Wypłata pensji za „Virtuti Militari”. Dowiadujemy się, że w połowie lipca b. r. nastąpi pierwsza seria wypłaty pensji trzysta złotych kawalerom orderu „Virtuti Militari” za rok bieżący.

Otrzymają ją najpierw ci, których wyszukanie adresu nie przedstawia żadnych trudności — mianowicie wojskowi służący czynnie, tudzież urzędnicy cywilni, zajęci w administracji wojskowej. Wypłacać będą Komisje Gospodarcze.

Reszta kawalerów „Virtuti Militari” otrzyma pensje z kas skarbowych w późniejszym czasie, gdy kapituła orderu nadeśle Izdom Skarbowym ich adresy których dostarczą P.K.U. Poniważ następować to będzie w miarę zgłoszeń, leży w interesie odznaczonych osób cywilnych, by jak najprędzej adresy swoje składały w P.K.U.

Przebywający za granicą otrzymają pensję za pośrednictwem konsulatów.

Oplata komornego. W kwartale od lipca do września br. wszystkie stawki spłat komornego wzrastają według nowej ustawy o ochronie lokatorów o 4 procent podstawowego komornego, t. zn., że lokator, który płacił w czerwcu np. 10 procent podstawowego komornego, teraz zapłaci winien 14 procent itd.

Po przeliczeniu na złote wynosi więc komorne w czasie od 1. 7. do 30. 9. br., za każde 10 mk. komornego z czerwca 1914 r.: 1) przy jednopokojowych mieszkaniach: 1,107 zł. 2) przy 2 do 3 pokojach 1,722 zł., 3) przy 4 do 6 pokojach 2,337 zł., 4) dla składów i pomieszczeń handlowych mniejszych (1200 mk. rocznie przed wojną): 2,952 zł. 5) dla składów innych i hoteli: 3,567 zł. 6) dla budynków fabrycznych: 6,642 zł.

Oplaty wywozowe. W najbliższych dniach ukaze się rozporządzenie ministra skarbu oraz ministra przemysłu i handlu. wprowadzające opła-

ty wywozowe na szmaty, (po. taryfy celnej 176, punkt I). Oplata wynosić będzie 70 proc. zysku eksportowego w złotych polskich — 150 zł. od tonny. Waluty z eksportu szmat należy oddawać do Banku Polskiego. Kontyngent na ten artykuł nie został ustanowiony.

Z Izby Skarbowej. Na zasadzie art. 52 do 55 ustawy z dnia 14 maja 1923 roku (Dz. Ust. R. P. № 58 poz. 412) w przedmiocie państwowego podatku przemysłowego wzywa się płatników podatku przemysłowego, aby:

1) co do każdego oddzielnego zakładu handlowego, zaliczonego do kat I i II przedsiębiorstw handlowych, 2) co do każdego oddzielnego zakładu przemysłowego, zaliczonego do pierwszych pięciu kategorii przedsiębiorstw przemysłowych,

3) co do każdego zajęcia przemysłowego, zaliczonego w taryfie (art. 23) do kategorii I i II a i b zajęć przemysłowych,

4) co do każdego samodzielnego wolnego zajęcia zawodowego złożyli w terminie od 1 lipca do 1 sierpnia 1924 roku według ustanowionego wzoru zeznania o obrocie osiągniętym w ciągu pierwszego półrocza kalendarzowego roku bieżącego.

Zeznania o obrocie mają być składane we właściwych Urzędach Skarbowych podatków i opłat.

Formularze zeznań wydawane będą bezpłatnie w Urzędach Skarbowych Podatków i Opłat oraz Kasach Skarbowych.

Wszystkie przedsiębiorstwa, obowiązane do publicznego ogłaszania sprawozdań, mają w powyższym terminie złożyć zeznanie o obrotach wszystkich należących do nich zakładów, lecz każdego oddzielnie, tej Izbie Skarbowej, w okręgu której znajduje się siedziba zarządu spółki względnie przedsiębiorstwa.

Kto nie złoży zeznania o obrocie w terminie wyżej oznaczonym, lub kto przedstawi w zeznaniu o obrocie niepełne dane, ulegnie na zasadzie art. 104 ustawy karze grzywny od 11 do 341 złotych.

Kto zaś w celu uchylecia od ustawowej powinności podatkowej osoby własnej lub przez siebie zastępowanej poda w zeznaniu o obrocie nieprawdziwe wiadomości, które mogą się przyczynić do udaremnienia wymiaru albo uszczuplenia ustawowo należącego się podatku, niezależnie od obowiązku uiszczenia należności podatkowej, ulegnie na zasadzie art. 106 ustawy karze grzywny od dwukrotnej do dwudziestokrotnej sumy niewymierzonego lub uszczuplonego, względnie narażonego na zmniejszenie lub uszczuplenie podatku, a w razie okoliczności obciążających nadto karze pozbawienia wolności do 3 miesięcy.

Płatnicy podatku przemysłowego wyżej nie wymienieni mogą również składać zeznania o obrocie, lecz na nich nie ciąży ustawowy obowiązek składania zeznań. Na zasadzie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17 czerwca 1924 r. (Dz. Ust. R. P. № 53, poz. 535) suma wykazanego obrotu ma być podana w złotych, przyczem sumy miesięcznych obrotów przedsiębiorstw, obowiązanych w myśl części pierwszej art. 56 ustawy do miesięcznych wpłat, należy przeliczyć według przeciętnych wartości złotego, ustalonych za odnośny miesiąc oddzielnymi rozporządzeniami Ministra Skarbu, a mianowicie:

za styczeń 1924 r. — 1 zloty = 1,740.000, marek za luty, marzec i kwiecień — 1 zloty = 1.800.000 marek (od 1 maja 1924 r. obowiązuje tylko rachunek złotowy); płatnicy nieobowiązani do miesięcznych wpłat podatku winni w składanych zeznaniach o obrocie za I półrocze 1924 r. wykazać obroty w złotych, przeliczając obroty markowe na złote według przeciętnej wartości złotego za I półrocze 1924 r. ustalonej na 1.800.000 marek.

Przedsiębiorstwa sprawozdawcze, zaliczone pod względem podatku przemysłowego do kategorii poniżej II handlowej i poniżej V przemysłowej, za-

Węgiel
z kopalni
„Hr. Renard”

jest najekonomicznym opalem, gdyż zużywa go się mniej aniżeli węgla z innych kopalń; różnica **50%|o.**

znikoma ilość popiołu, pozostająca po spaleniu się tego węgla,
niska cena,
w stosunku do wydajności ciepłoty (kaloryj), będą dostateczną zachętą do zaopatrywania się na zimę w węgiel z kopalni „Hr. Renard”

W Hurtowni Opałowej
M. NAPIÓRKOWSKI
ulica Kaliska Nr. 17,
TELEFON 209.

UWAGA! WW.PP. Urzędnikom instytucji rządowych, komunalnych, społecznych i bankowych specjalne ulgi w warunkach płatności.

WĘGIEL

Z Sejmu.

Ustawy kresowe przyjęte na komisji we wszystkich czytaniach wejdą na plenum Sejmu we środę. Ustawa o pełnomocnictwach jeszcze na warsztacie komisji, zapewne w połowie bieżącego tygodnia będzie przedmiotem obrad sejmowych. Ustawa o monopolu spirytusowym wejdzie zaraz po pełnomocnictwach pod obrady komisji skarbowej, która będzie pracowała także w niedzielę.

Tempo pracy bardzo wyczerpujące. Dodać trzeba, że rząd poszczycić się może sukcesem, gdyż ustawy kresowe przyjęto tylko z drobnymi zmianami stylistycznymi, a pełnomocnictwa zostaną uchwalone niemal według propozycji rządowej.

Pracy jeszcze sporo.

Na ostatnim posiedzeniu kilkunastogodzinne rozprawy były poświęcone rozpatrywaniu min. robót publicznych i min. ochrony pracy.

Przy pierwszym poza przemówieniem p. Kosydarskiego należy podkreślić wystąpienie niefortunnego ekandydata do teki tego resortu, brylistę Posackiego, który chciał kierownikowi ministerjum p. Rybczyńskiemu wyrazić wotum nieufności, co mu się gruntownie nie udało.

Budżet min. ochrony pracy, zreferowany przez p. Bitnera (Ch D) dał okazję do rozległych przemówień na temat kwestji robotniczej i kryzysu przemysłowego, o czym już raz szeroko mówiono przy min. przemysłu i handlu.

Z OKOLIC.

Prymicje w Bądkowie. Ks. Julian Konieczny, który tu przez 5 lat spędzał wakacje i ferie świąteczne, dnia 1 b. m. w otoczeniu grona kolegów odprawił prymicje. W czasie Mszy św. odpowiednie kazanie o kapłaństwie Staro- i Nowego Zakonu, a szczególności o kapłaństwie w Polsce wygłosił miejscowy proboszcz ks. prałat Buchalski.

Pomimo dnia powszedniego parafianie b. licznie zgromadzili się do świątyni.

Prymicjant po Mszy św., udzieliwszy wszystkim obecnym specjalnego błogosławieństwa, udzielił także błogosławieństwa poślubnego swej uczennicy, która przed kilkoma dniami wyszła za mąż, a przed 5 laty przez prymicjanta była przygotowywaną do I Komunii św.

Kupujecie u chrześcijan!

TELEGRAMY.

Wypadek papieża.

PARYŻ 7.VII. (AW.) Z Rzymu donoszą, że Papież, przechadzając się po swoich apartamentach, był uderzony w głowę skrzydłem drzwi, które zamknęły się gwałtownie z powodu przeciągu. Papież został lekko skałeczony. Lekarze przypuszczają, że w ciągu tygodnia skałeczenie zagoi się.

Wycieczka polska.

GDAŃSK 7.VII. (PAT.) Polska wycieczka rolnicza, udająca się z rezytą do Danii, przybyła do Gdańska i po krótkim pobycie w Gdańsku wyjechała po południu parowozem do Kopenhagi.

Wybryki centrowców.

WROCLAW 7.VII. (PAT.) Stronictwo katolicko-centrowe zwołało tu wielkie zgromadzenie w celu zaprotowania przeciw traktatowi wersalskiemu, oraz podziałowi Górnego Ślązka.

Pogróżki niemieckie.

BERLIN 7.VII. (BAT.) W Duisburgu odbyła się w obecności b. następcy tronu bawarskiego Ruprechta wielka uroczystość obchodu organizacji pod nazwą: „Zbrojny pierścień ciężkiej artylerji niemieckiej”, obejmującej wszystkie niemieckie organizacje artylerzystów wojny światowej. Pułkownik Blumer zakończył swe przemówienie słowami: „Co niegdyś było, znów się powtórzy. Jakkolwiek trudny będzie czyn, ale on się stanie. Wówczas artylerja powstanie w ciągu jednej nocy”.

Międzynarodowa konferencja pracy.

GENEWA 7.VII. (PAT.) Na międzynarodowej konferencji pracy, komisja wyłoniona w sprawie wypoczynku robotniczego, obradująca pod przewodnictwem delegata polskiego p. Sokala, ukończyła swe prace. Obszerną uchwałę komisji, przedstawioną na plenum konferencji, przyjęto znaczną większością głosów.

Porażka wrogów faszyzmu.

GENEWA 7.VII. (P.A.T.) Po burzliwej dyskusji międzynarodowa

konferencja pracy odrzuciła wniosek delegatów robotniczych, domagający się uznania mandatu delegata faszystowskich związków robotniczych za nieważny.

Konferencja zatwierdziła również zakwestjonowane mandaty delegatów robotniczych z Czecho-Słowacji i Rumunii.

Niemcy godzą się z bolszewikami.

BERLIN 7.VII. Minister spraw zagranicznych miał długą naradę z przedstawicielem komisariatu sowieckiego spraw zagranicznych, Litwinowem. W tutejszych kołach rosyjskich utrzymują, iż na wymienionej naradzie sprawa załatwienia zatargu rosyjsko-niemieckiego posunęła się znacznie.

Odpowiedź Niemiec na żądanie kontroli wojskowej.

Ogłoszona została nota Niemiec w sprawie kontroli wojskowej. Nota oczywiście przedstawia stan zbrojeń niemieckich w świetle zupełnie niewinnym.

Niemieckie organizacje zbrojne scharakteryzowane są w nocie jako organizacje sportowe, mające na celu kształcenie ciała i ducha młodzieży niemieckiej, gdyż w ten sposób tylko wszczepić można młodzieży poszanowanie prawa i porządku publicznego, gdy dawniej wartości te wnosila do społeczeństwa obowiązkowa służba w wojsku.

Rząd niemiecki obiecuje rozbić nie które organizacje o charakterze politycznym, które nie mają charakteru sportowego.

Nota oświadcza, że rozgoryczenie Niemców, którzy tyle ucierpieli podczas wojny, doprowadza niejednokrotnie do protestów i demonstracji, a bezwzględność postępowania koaljantów wyrabia w narodzie niemieckim przekonanie, iż zwycięzcy koaljanci nie kierują się sprawiedliwością wobec Niemców.

Niemcy są rozbrojone zupełnie. Amunicji nie mają nawet w normie, przewidzianej przez traktat wersalski, broni nie produkują żadnej, a nowoczesnej nie posiadają wogóle. Armja niemiecka jest mniejsza niż w najniejszym z państw. Niemcy znajdują się w takim stanie rozbrojenia, jak żaden naród i dlatego kontrola woj-

skowa nad Rzeszą w opinji publicznej niemieckiej uważana jest za naruszenie suwerenności państwowej. Konkluzja noty jest następująca:

Jednakże wobec tego, iż ostatnia nota konferencji ambasadorów, jako też wspólne pismo premierów Francji i Anglii wyraziły zdanie, iż kontrola wojskowa w Niemczech w najkrótszym czasie ma być przekazana Lidze narodów, Niemcy przekonały się, iż dotychczasowa polityka gwałtu zamieniona została w ostatnich czasach na politykę porozumienia i dążenia do zakończenia polityki, stosowanej dotychczas w kwestji odszkodowań. Jeżeli Niemcy mają wprowadzić w życie plan rzeczoznawców, mogą to uczynić jedynie wówczas, gdy otrzymają gwarancje, że uregulowanie kwestji odszkodowań nie będzie tylko aktem finansowo-gospodarczym, lecz również i zapoczątkowaniem nowej ery w stosunkach między narodami. Pod temi warunkami rząd niemiecki gotów jest zgodzić się na inspekcję wojskową w Niemczech. Kontrola ta musi jednak być przeprowadzona w duchu przyjaźni i pełnego zaufania do Niemiec. Rząd niemiecki spodziewa się również, iż komisja kontrolna wszelkimi środkami dążyć będzie do przyspieszenia i przeprowadzenia inspekcji wojskowej. Rząd niemiecki prosi wobec tego, aby inspekcja ta dokonana była do dnia 30 września r. b.

ZARZĄD

Spożywczej Spółdzielni Pracowników Policyjnych powiatu Włocławskiego

niniejszem zawiadamia członków, że w dniu 12 lipca r. b. o godz. 13 w pierwszym terminie i w dniu 28 tegoż miesiąca i o tejże godzinie w drugim terminie odbędzie się w lokalu Komisariatu Policji m. Włocławka przy ul. Kościuszki Nr. 5

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie członków Stowarzyszenia

z porządkiem dziennym:
Likwidacja Spółdzielni.
Oddzielne zawiadomienia rozsyłane nie będą.

ZARZĄD.

ZARZĄD

Spożywczej Spółdzielni Pracowników Policyjnych powiatu Włocławskiego podaje do wiadomości, że wobec likwidacji

jest do odstąpienia sklep

przy ul. Kościuszki Nr. 5 wraz z urządzeniem i towarami oraz **dobrze prosperująca piekarnia.**

Reflektanci zechcą złożyć oferty lub zgłosić się osobiście do dnia 27 lipca r. b. do prezesa Zarządu p. Stefana Strzeleckiego, ul. Warszawska Nr. 8 w godzinach od 14 — 16, lub też na Posterunek kolejowy P. P. st. Włocławek przez cały dzień.

ZARZĄD.

OGłosZENIA DROBNE.

Adamski Feliks, były felczer szpitala S-go Łazarza, przyjmuje od 9 rano do 8 wieczór. Brzeska Nr. 13.

Ogrodnik na ordynarję potrzebny od 1 października, Bogusławice p. Kowal. St. kol. Czerniewice.

Potrzebna służąca umiejająca gotować (może być przychodnią). Bez rekomendacji nie zgłaszać się: Wiadomość Żabia 5, pracownia artystyczna „Kultura”.

Potrzebne biurko dębowe, używane, w dobrym stanie. Adres: Młyn w Wagańcu, telef. № 5.

Przyjmę lekcje. Halina Sikorska. Informację można zasięgnąć w sklepie W-go Kowalewskiego.

Student—nauczyciel matematyki—udziela lekcji. Kilińskiego 14 m. 5.

Zginął znak blaszany przedni samochodu Ford № W R 14705. Cukrownia Brześć Kujawski.

Towar choćby najlepszy a niesprzedany chybił powołania, niesprzedana zaś, gdyż nieznaną pozostać musi rzecz niezareklamowana.

Ogłaszajcie się w Słowie „Kujawskim”

SWÓJ DO SWEGO!

Firmy Polsko-Chrześcijańskie zrzeszone w Kuj. Oddz. Stow. Kupców Polskich we Włocławku.

Składy żelaza i sprzedaż różnych wyrobów żelaznych.

Klabecki Jan, Brzeska № 8.
L. Mańkowski i J. Nowakowski S-ka, Brzeska № 17.
Br. Rudzińscy, Piekarska № 15.
Teślorowski Franciszek, plac Dąbrowskiego № 4.

Sprzedaż żelaza (w okolicy).

Kowalkowski Józef, Radziejów,
Koralewski Stanisław, Chodecz.

Kujawski magazyn gotowych ubiorów męskich.

Stańczak Antoni i S-ka 3-go Maja № 15.

Sprzedaż wirówek do mleka i maszyn do szycia

Poszwiński Zygmunt, Nowy Rynek Nr. 2.

Sprzedaż wyrobów szklanych, porcelany, lamp, przyborów kuchennych itp.

Kowalewski Przemysław, Trzeciego Maja Nr. 31.

Sprzedaż gotowego obuwia.

Brzechwa Władysław, 3-go Maja № 40.
Mańkowski Piotr, 3-go Maja № 28.
Pietrzykowski Franciszek, Cyganka № 13.

Sprzedaż obuwia (w okolicy)

Rataj Jan, Radziejów.

Księgarnie.

Arentowicz Zdzisław, Nowy Rynek 5.
Kościńska Helena, 3-go Maja № 36.
Księgarnia Powszechna, Brzeska № 4.
Księgarnia Szkolna, filja Książnicy, Żabia 9.

Drukarnie i introligatornie.

Drukarnia Djecejalna, Brzeska № 4.

Cukiernie.

Czech Boguchwał, Kościuszki № 4.

Hotele i restauracje.

„Cafe Imperjal”, ul. 3-go Maja № 34.
Miegoć Jan, „Hotel Polski”, Nowy Rynek № 5,
Siwek Józef, „Hotel Victorja”, Przechodnia № 1.

Sprzedaż skór i wyrobów szewskich.

Wieczorkowski Franciszek, Nowy Rynek № 9.

Galanteria, Perfumerja i Zakłady Fryzjerskie.

Kott Józef, 3-go Maja № 13.
Opoczyński Leon, 3-go Maja № 19.

Biuro dzienników i ogłoszeń.

Makowski Ludwik, Kościuszki № 1.

Sprzedaż wyrobów powroźniczych.

Olszewski Leonard, Zamcza Nr. 4,
Skonieczny Wincenty, Tumska Nr. 18.

Biura elektrotechniczne.

Ożminkowski Stanisław, Nowy Rynek Nr. 6,
Walczak Stanisław, Trzeciego Maja Nr. 25.

Hurtowa i detaliczna sprzedaż drożdży.

Piątkowski Antoni, Długa № 38.

Sprzedaż nasion, warzyw, owoców i przetworów owocowych

Polski Syndykat Ogrodniczy, Warszawska Nr. 15.

Sprzedaż nasion i narzędzi rolniczych.

Mühsam Otto, Kościuszki Nr. 2.

Składy apteczne.

Kasperkiewicz Karol, Trzeciego Maja Nr. 37,
Xięzopolski Mateusz, Trzeciego Maja Nr. 33.

Sprzedaż zabawek dzieciennych i oprawa obrazów

Nowakowski Jan, Żabia Nr. 13.

Zakłady krawieckie.

Szałkowski Antoni, Trzeciego Maja Nr. 25.

Banki

Bank Kredytowy, Nowy Rynek Nr. 4.
Bank Kujawski, Żabia 2.